

Varnost in zdravje pri delu na malih gradbiščih

Delo v gradbeništvu je tvegano. Vsako leto pri gradnji izgubi življenje skoraj 13 od 100 000 delavcev, v celotni dejavnosti pa povprečno 5 od 100 000 delavcev (1). Pri gradbenih delih so delavci izpostavljeni tveganjem, ki pripeljejo do okvar zdravja, kot so azbestoza, bolečine v hrbtenici, vibracijska bolezen (sindrom belih prstov), kožne razjede zaradi uporabe cementa. Ta bilten vsebuje osnovne nasvete o varnosti in zdravju pri delu na gradbiščih, ne daje pa podrobnejših navodil. Če potrebujete podrobnejša pojasnila, stopite v stik s pristojnimi organi pred začetkom del.

Pred začetkom del na delovišču

Varnost in zdravje pri delu morata biti vgrajena v vse faze gradnje. Ceneje in lažje je nadzorovati tveganja za gradbene delavce pred začetkom del, na primer:

- z nabavo delovne opreme, na primer orodij, ki povzročajo manj hrupa in vibracij,
- z vključitvijo zahtev za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu med razpisne pogoje, pri čemer je treba spoštovati nacionalno zakonodajo, ki določa minimum zahtev,
- z načrtovanjem delovnega procesa tako, da je število delavcev, ki bi se lahko poškodovali, čim manjše. Na primer, hrupna dela je treba načrtovati takrat, ko je izpostavljenih čim manj delavcev,
- s kontrolnimi aktivnostmi, ki se začnejo pred prihodom na delovišče, na primer z načrtovanjem, usposabljanjem, spoznavanjem delovišča in vzdrževanjem,
- z določitvijo postopkov za učinkovito posvetovanje in sodelovanje delavcev pri vprašanih s področja varnosti in zdravja pri delu,
- tako, da se zagotovi, da je vse osebje, vključno z vodilnimi delavci, ustrezno usposobljeno in sposobno opravljati svoje delo, ne da bi ogrožali svoje zdravje in zdravje drugih.

Upravljanje delovišča

Delodajalci in nadzorniki projekta morajo sodelovati in zagotavljati varnost in zdravje delavcev. To je možno doseči z:

- izogibanjem tveganjem za vse delavce,
- določitvijo tveganj, ki se jim ni mogoče izogniti,
- odpravljanjem tveganj pri viru,
- uporabo kolektivnih varnostnih ukrepov za zaščito delavcev,
- uporabo individualnih varnostnih ukrepov, kjer ni druge možnosti,
- uvedbo postopkov za ravnanje v nujnih primerih,

- obveščanjem delavcev o obstoječih tveganjih in potrebnih kontrolnih ukrepih,
- zagotavljanjem ustreznega usposabljanja.

Postopek določanja tveganj, ki se jim ne da izogniti, se imenuje ocenjevanje tveganj. Na ta način je potrebno določiti:

- verjetne nevarnosti,
- kdo se lahko poškoduje in kako hudo,
- kolikšna je verjetnost, da do te poškodbe pride,
- potrebne ukrepe za odpravo ali zmanjšanje tveganj za delavce,
- katere ukrepe je potrebno sprejeti prednostno.

Uvesti je treba take kontrolne ukrepe, ki so zagotovo učinkoviti in ki so v skladu z zakonskimi zahtevami.

Ključne nevarnosti in tveganja

Na gradbiščih lahko pride do nezgod s smrtnim izidom, poškodb ali zdravstvenih problemov na več načinov, med njimi so najpogostejši:

- padec z višine,
- udeležba v nezgodi z vozilom,
- poškodbe zaradi električnega toka,
- zasutje med izkopavanjem,
- poškodbe zaradi padajočih predmetov,
- vdihovanje azbestnih vlaken,
- bolečine v hrbtenici zaradi ročnega premeščanja bremen,
- stik z nevarnimi snovmi,
- okvare sluha zaradi močnega hrupa.

Posvetovanje z delavci

Posvetovanje z delavci o ukrepih za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu ni samo zakonska zahteva, ampak tudi učinkovit način, da se zagotovi zavezanost delavcev za izvajanje varnih in zdravju neškodljivih delovnih postopkov ter uvajanje izboljšav. Pred uvedbo novih tehnologij ali proizvodov se je treba z delavci posvetovati o ukrepih za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Dodatne informacije:

Ta bilten je namenjen podpori Evropskemu tednu varnosti in zdravja pri delu 2004. Drugi bilteni iz te serije in nadaljnje informacije v zvezi z dejavnostjo gradbeništvu so na voljo na spletni strani: <http://ew2004.osha.eu.int>. Ti viri se stalno dopolnjujejo in posodablajo. Informacije o zakonodaji EU s področja varnosti in zdravja pri delu je moč najti na: <http://europe.osha.eu.int/legislation/>.

(1) Eurostat, Statistics in focus – Population and social conditions, Theme 3, 16/2001

Kontrolna lista

Kontrolna lista vsebuje vrsto vprašanj o pogostih nevarnostih na malih gradbiščih. Uporabi se lahko kot izhodišče za prepoznavanje nevarnosti na delovišču, ni pa nadomestilo za celovito oceno tveganja. Tako kratka kontrolna lista seveda ne more zajeti vseh nevarnosti.²

Kontrolna lista preventivnih ukrepov

- ✓ Ali so nevarne snovi na delovišču primerno shranjene in se jih pravilno uporablja?
- ✓ Ali se upoštevajo primerni varnostni ukrepi za preprečevanje ali zmanjševanje izpostavljenosti prahu, na primer lesnemu prahu, kremenovemu prahu, cementu?
- ✓ Ali je na delovišču prisoten azbest?
- ✓ Ali vse osebe na delovišču nosijo primerno varovalno opremo za zaščito nog in glave?
- ✓ Ali obstaja kakršen koli način, da se tveganje lahko nadzoruje brez uporabe osebne varovalne opreme (OVO)?
- ✓ Ali delavci za delo uporabljajo ustrezno osebno varovalno opremo?
- ✓ Ali imajo vsi uporabljeni materiali in delovna oprema (vključno z OVO) oznako CE in so označeni z ustreznimi nalepkami?
- ✓ Ali je delovišče ograjeno tako, da je mimoidočim vstop onemogočen?
- ✓ Ali so sprejeti ukrepi za varovanje mimoidočih?
- ✓ Ali lahko vsakdo varno pride na svoje delovno mesto in dela varno? Na primer, ali je dostop na oder varen?
- ✓ Ali so nameščeni ustrezni znaki (na primer vozne poti, pooblaščen osebje)?
- ✓ Ali je delovišče dobro načrtovano, urejeno in osvetljeno?
- ✓ Ali imajo delavci zagotovljene ustrezno opremljene prostore za higieno, počitek, prehrano itd.?
- ✓ Ali so uvedeni primerni protipožarni ukrepi, na primer gasilni aparati, evakuacijske poti?
- ✓ Ali je na voljo oprema za nudenje prve pomoči?
- ✓ Ali veste, kje poteka obstoječa električna napeljava (podzemna in nadzemna) in kako ravnati z njo?
- ✓ Ali so izvedeni varnostni ukrepi, ki zagotavljajo ustrezno vzdrževanje električnih sistemov?
- ✓ Ali je zagotovljena ločenost prometnih poti od poti za delavce?
- ✓ Ali so vozniki in upravljalci strojev ustrezno usposobljeni in imajo potrebno dovoljenje?
- ✓ Ali so vozne poti vzdrževane?
- ✓ Ali je zagotovljeno dovolj prostora za obračanje vozil?
- ✓ Ali varnostne naprave na strojih (kot so zvočni signali in varovala) delujejo?
- ✓ Ali so bila dvigala pravilno nameščena in so jih preverile za to pristojne osebe?
- ✓ Ali se vsa delovna oprema vzdržuje?
- ✓ Ali odre postavljajo, premikajo in podirajo za to usposobljeni ljudje?
- ✓ Ali stanje odrov preverjate v rednih časovnih presledkih in po neugodnih vremenskih razmerah, kot je na primer močan veter?
- ✓ Ali so izvedeni ukrepi za preprečevanje padcev ljudi ali predmetov?
- ✓ Ali je ročno premeščanje bremen odpravljeno, kjer je le možno (na primer, z uporabo mehanske opreme)?
- ✓ Ali je dostavljen material, če je le možno, primernih gabaritov in teže, da se zmanjša tveganje za okvare hrbtenice?
- ✓ Ali so delavci seznanjeni in usposobljeni za varno dvigovanje bremen?
- ✓ Ali je bila opravljena ocena, kako zmanjšati tveganje za nastanek zdravstvenih okvar zgornjih okončin, na primer pri vlivanju betona, ojačitvenih delih, varjenju ali barvanju?
- ✓ Ali so izvedeni ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti hrupu in vibracijam?
- ✓ Ali je zagotovljen ustrezen zdravstveni nadzor?
- ✓ Ali je zagotovljeno varovanje pred padci povsod, kjer je to potrebno?
- ✓ Ali so strehe iz nenosilne kritine in njihovi deli (kot na primer strešna okna) jasno označeni?
- ✓ Ali so luknje zavarovane z jasno označenimi in trdno pričvrščenimi pokrovi, da ne more nihče pasti?
- ✓ Ali obstaja varnejši način za opravljanje dela, kot je delo na lestvi (na primer, premična delovna oprema za dostop)?
- ✓ Ali so izkopi primerno podprti ali zgrajeni tako, da je možnost zasutja minimalna?
- ✓ Ali so izkopi zavarovani tako, da vozila in ljudje ne morejo pasti vanje?
- ✓ Ali izkope redno pregleduje pristojna oseba?

(²) Za seznam minimalnih varnostnih in zdravstvenih zahtev na gradbiščih glej Direktivo Sveta 92/57/EGS z dne 24. junija 1992 o minimalnih varnostnih in zdravstvenih zahtevah na začasnih ali premičnih gradbiščih.